

Innhold

Forord	11
DEL I	
OVERGANGEN TIL UNGDOMSTRINNET	13
Kapittel 1	
Et kunnskapsgrunnlag om overgangen til ungdomstrinnet	15
Bakgrunn	16
Hvorfor boka måtte skrives	17
Hvem boka er skrevet for	19
Forsknings- og kunnskapsgrunnlaget	20
Bokas struktur og innhold	23
Kapittel 2	
Overgangen som prosess og fenomen	25
En vertikal overgang fra én sosiokulturell kontekst til en annen	26
En kompleks helhet av flere og samtidige overganger	28
En dynamisk prosess som ikke kan avgrenses i tid	31
En utfordrende prosess, men samtidig en ressurs for læring og utvikling	33
Overgangen som lærings- og utviklingsprosess	35
Tankevekker	39

Kapittel 3

Overgangen i den norske skolekonteksten	41
Overgangen til ungdomstrinnet som tema i styrende og veiledende dokumenter	42
Et trygt skolemiljø tilpasset alle elevers behov	44
Elever med særskilte behov	45
Overføring av elevinformasjon – behandling av personopplysninger	46
Det norske læreplanverket	48
Vurdering med og uten karakterer	49
Skole–hjem-samarbeid	51
Tankevekker	53

DEL II

Å FORBEREDE OVERGANGEN .....

Kapittel 4

Barne- og ungdomsskolens forberedelser	57
Skolens planer for forberedelser	58
Overføring av relevant og nødvendig informasjon om elevene	60
Sammensetning av nye klasser	66
Tankevekker	70

Kapittel 5

Å være forberedt som elev og forelder	71
Majoriteten av elevene har positive forventninger	72
Elevens alder og modenhet har betydning	73
Det hjelper å kjenne den nye skolen før skolestart	74
Vennskap på barneskolen er viktig	75
Elevene må bli riktig forberedt på faglige, strukturelle og kulturelle endringer	80
Foreldrene må informeres og trygges	84
Tankevekker	86

DEL III

Å Bli en del av ungdomstrinnet 89

Kapittel 6

Den sosiale overgangen 91

- Den viktige klassetilhørigheten 92
- De viktige vennene 97
- De støttende voksne på skolen 101
- De støttende voksne der hjemme 104
- Tankevekker 106

Kapittel 7

Den faglige overgangen 107

- Ton ned vektlegging av faglige prestasjoner ved skolestart 108
- Sammenheng og jevn progresjon i fagenes læreplaner 110
- Sammenheng i pedagogisk tilnærming og undervisning 114
- Tidligere mestringsopplevelser og behovet for tilpasset opplæring ... 118
- Elever i gråsonen og elever med særskilt behov for
spesialundervisning 121
- Tankevekker 124

Kapittel 8

Den kulturelle overgangen 126

- Elevene må få tid på seg til å lære og forstå at «sånn gjør vi det
på ungdomsskolen» 127
- Overgangen til en ny vurderingskultur med karakterer 129
- Kulturelt betingede forventninger til økt ansvar og selvstendighet ... 138
- Elevene har fortsatt behov for foreldrestøtte 142
- Tankevekker 145

DEL IV

DEN KOMPLEKSE OVERGANGSPROSESSEN 147

Kapittel 9

Den emosjonelle og identitetsmessige overgangen 149

En emosjonell berg-og-dal-bane 150

Emosjonelt stress og press 155

Å støtte utviklingen av en sunn selvoppfatning og identitet 158

Resiliens: Elevene skal utfordres litt 164

Tankevekker 165

Kapittel 10

Samhandling og organisering for en god overgang 166

Samarbeid og kommunikasjon mellom barne- og ungdomstrinnet .. 167

Samarbeid internt på skolen 172

Elevmedvirkning 173

Foreldreinvolvering 174

God kontakt og trygge relasjoner mellom alle aktører 176

Koordinering og en strukturert plan støtter en god overgang 177

Tankevekker 179

Takk 181

Referanser 183

Stikkord 196